U R

WELCOME TO

BABY BULLET DIGI WORLD

SOLVED

PRACTICE PAPER-4

PRACTICE PAPER -4

Time: 3 hrs **SR.SANSKRIT** Max. Marks: 100

I. एकस्य श्लोकस्य प्रतिपदार्थ भावं लिखत । 1 × 8 = 8

अ) यस्य नास्ति स्वयं प्रज्ञा शास्त्रं तस्य करोति किम् ।
लोचनाभ्यां विहीनस्य दर्पणः किं करिष्यति ॥

आ) यद्यदाचरतिश्रेष्ठस्तत्तदेवेतरो जनः ।
स यत् प्रमाणं कुरुते लोकस्तदनुवर्तते ॥

II. एकं निबन्धप्रश्नं समाधत्त । 1 × 6 = 6

अ) ''ऋतुषट्कम्'' इति पाठ्यभागस्य सारांशं लिखत ।

आ) छात्रावस्थायां विवेकानन्देन विहितानि कार्याणि लिखत ।

III. एकं निबन्धप्रश्नं समाधत्त । 1 × 6 = 6

अ) महेन्द्रविहितां युधिष्ठिरधर्मपरीक्षां विवृणुत ।

आ) सत्यनारायणशास्त्रिणा समुपवर्णितां नलस्य कथां विवृणुत ।

IV. त्रयाः प्रश्नाः समाधेयाः । 3 × 2 = 6

अ) कदा शकुन्तलायाः उत्सवः भवति ?
आ) काव्येषु किं रम्यम् ?
इ) रघुमहाराजः किं यागं कृतवान् ?
ई) कौत्सः कियत् गुरुदक्षिणां दातुं गुरुणा आदिष्टः ?
उ) पथिकः केन श्रान्त :?
ऊ) निः स्पृहस्य तृणं किम् ?

V. द्वयोः ससन्दर्भं व्याख्यात । 2 × 3 = 6

अ) गुहां विविक्षुः प्रससार मेरोः ।
आ) मनोरमामात्मवधूमिव श्रियम् ।
इ) सस्यावृतो जीवन - जीवदायी ।
ई) विद्यालयस्यायमपूर्वतेजः ।

BABY BULLET-Q AP

VI. द्वयोः ससन्दर्भं व्याख्यात । 2 × 3 = 6

अ) क्षात्रात् तेजसः परं ब्राह्ममेव महो महीयः।

आ)न हि स्वदेहशैत्याय जायन्ते चन्दनद्रुमाः।

इ) आश्रितत्यागी नारकी स्यादिति न खलु ।

ई) मित्रजिदप्यमित्रजित् ।

VII. त्रयाः प्रश्नाः समाधेयाः । 3x2=6

अ) अम्बरीषः किं व्रतं दधार?

आ) युधिष्ठिरं द्वैतवने कः समाययौ ?

इ) कथं मित्राणि रिपवः जायन्ते ?

ई) धीमतां कालः कथं गच्छति ?

उ) ग्रीष्मर्तौ जगत् कथं बभूव ?

ऊ) हारावलौ नरेन्द्रः कीदृशः ?

VIII. त्रयाः प्रश्नाः समाधेयाः । 3 × 2 = 6

अ) वसिष्ठविश्वामित्रयोः मध्ये किमर्थं समरः समारब्धः ?

आ) बुधैः प्राणिनः कस्मात् त्रातव्याः ?

इ) कं दुस्स्वप्नमिव न स्मरति ?

ई) लक्ष्मीः कालकूटात् किं गृहीतवती ?

उ) युधिष्ठिरः भीमार्जुनौ विहाय कस्य जीवितमवृणीथाः ?

ऊ) कदा नलः जगज्जिगाय ?

IX. एकेन पदेन समाधेयः। 5 × 1 = 5

अ) मधुवने कः अतिथिः अभूत् ?

आ) नृपस्य मन्युव्यवसायदीपनीः गिरः का उदाजहार ?

इ) कः सर्वत्र पूज्यते ?

ई) शीतोष्णसमानदर्शी ऋतुः कः?

उ) नरेन्द्रसाहचर्येण सहपाठिनः किं लभन्ते ?

BABY BULLET-Q AP

X. एकेन पदेन समाधेयः। 5 × 1 = 5

अ) धारानगराधीशः कः ?

आ) ज्ञानमात्रफला का ?

इ) तारापीडराजस्य प्रथिताभिधानः अमात्यवृषभः कः ?

ई) वृथाप्रतिज्ञाकरणं कस्य देषः ?

उ) नलः कीदृशं कोशं प्रणिनाय ?

XI. अधोनिर्दिष्ट कथां पाठित्या प्रश्नानां समाधानानि दत्त। 5 × 1 = 5

कश्चन महाराजः आसीत्। तस्य प्रासादे कश्चन वानरः आसीत्। सः वानरः महाराजस्य अतीव विश्वासपात्रम् अनुचरः। अतः राजभवने सर्वत्र अपि तस्य प्रवेशः अनुमतः आसीत् ।

एकदा महाराजः अन्तः पुरे निद्रां कुर्वन् आसीत् । तदा वानरः तत्र आगतवान् । सः निद्राङ्गतस्य महाराजस्य समीपं गत्वा व्यजनेन वीजनम् आरब्धवान् ।

अत्रान्तरे महाराजस्य वक्षस्स्थले एका मक्षिका उपविष्टा । वानरः व्यजनेन तां दूरीकर्तुं पुनः पुनः प्रयत्नं कृतवान् । तथापि मक्षिका ततः दूरं न गता । तदा सः स्वभावचपलः मूर्खः वानरः कुपितः सन् तीक्ष्णं खड्गं गृहीत्वा तस्याः उपरि प्रहारं कृतवान् । मक्षिका उड्डीय ततः गता । खड्गप्रहारेण महाराजस्य वक्षस्स्थलं विदीर्णं जातम् । तेन महाराजः मृतः अभवत् ।

प्रश्नाः

अ. महाराजः अन्तः पुरे किं कुर्वन् आसीत् ?

आ. वानरः महाराजस्य केन वीजनम् आरब्धवान् ?

इ. कुत्र मक्षिका उपविष्टा ?

ई. स्वभावचपलः मूर्खः कः ?

उ. केन महाराजस्य वक्षस्स्थलं विदीर्णं जातम् ?

XII. त्रीणि सन्धिनामनिर्देशपूर्वकं सन्धत्त। 3 × 2 = 6

अ) जगद् + जननी आ) रामस्+ षष्टः इ) तत् + अपि

ई) षट् + मुखः उ) रामः+ अपि ऊ) हरिः+ गच्छति

XIII. नामनिर्देशपूर्वकं त्रीणि विघटयत। 3 × 2 = 6

अ) सज्जनः आ) रामष्टीकते इ) षडाननः

ई) जगन्नाथः उ) कोऽपि ऊ) नृपतिर्जयति

BABY BULLET-Q AP

XIV. द्वयोः शब्दयोः सविशक्तिक रूपाणि लिखत। $2 \times 6 = 12$

अ) आत्मन्   आ) सम्पद्   इ) मनस्   ई) एतद्(स्त्री)

XV. समासनामनिर्देशपूर्वकं त्रयाणां विग्रहवाक्यानि लिखत। $3 \times 2 = 6$

अ) धर्मार्थकामाः   आ) सप्तर्षयः   इ) यथाशक्ति

ई)अहिंसा   उ)लतातन्वी   ऊ)महाबलः

XVI. अधोनिर्दष्टपट्टिकामाधारीकृत्य पञ्चसाधुवाक्यानि लिखत $5 \times 1 = 5$

ते	ग्रामं	गमिष्यन्ति
ताः	समाधानं	करिष्यन्ति
यूयं	पाकं	पठिष्यामः
वयं	सत्यं	वदिष्यन्ति
देवाः	पाठं	लेखिष्यथ

BABY BULLET-Q AP

PRACTICE PAPER-4

ANSWERS

I. एकस्य श्लोकस्य प्रतिपदार्थ भावं च लिखत । 1 × 8 = 8

अ) यस्य नास्ति स्वयं प्रज्ञा शास्त्रं तस्य करोति किम् ।
लोचनाभयां विहीनस्य दर्पण: किं करिष्यति ॥

स. **कविपरिचयः**:- अयं श्लोकः 'सूक्तिरत्नावली' इति पाठ्यभागात् स्वीकृत:। अस्य कर्तार: विविधकवय:।

पदविभागः:- यस्य, न,अस्ति,स्वयं प्रज्ञाशास्त्रं , तस्य, करोति किम्
लोचनाभयां, विहीनस्य, दर्पण:, किं करिष्यति ॥

తెలుగు अन्वयक्रमः

यस्य, स्वयं प्रज्ञा, नास्ति, तस्य, शास्त्रं, करोति, किं करोति, लोचनाभयां, विहीनस्य, दर्पण:, किं करिष्यति ।

प्रतिपदार्थः

यस्य	=	ఎవడికైతే
स्वयं प्रज्ञा	=	స్వంత జ్ఞానం
नास्ति	=	ఉండదో
तस्य	=	అతడికి
शास्त्रं	=	శాస్త్రము
किं करोति	=	ఏమి చేస్తుంది?
लोचनाभयां	=	రెండు కళ్ళు
विहीनस्य	=	లేని వాడికి
दर्पण:	=	అద్దము
किं करिष्यति	=	ఏం చేయగలదు?

भावः:- స్వంత తెలివితేటలు లేనివాడికి ఎన్ని శాస్త్రాలని చెప్పినా ప్రయోజనం లేదు కళ్ళు లేని వాడికి అద్దం వ్యర్థమే కదా!

English अन्वयक्रमः

किम्,शास्त्रं,करोति,तस्य, यस्य, नास्ति, स्वयं प्रज्ञा,किम्,दर्पण:,करिष्यति, विहीनस्य, लोचनाभयां ।

प्रतिपदार्थः

किम्	=	What can
शास्त्रं	=	knowledge
करोति	=	do
तस्य	=	for one
यस्य	=	who
नास्ति	=	does not have
स्वयं प्रज्ञा	=	own wisdom?
किम्	=	What will
दर्पण:	=	a mirror
करिष्यति	=	do
विहीनस्य	=	for one who is devoid of
लोचनाभयां	=	of both eyes?

भावः:- "What can knowledge do for one who does not have wisdom of his own? What will a mirror do for one who is devoid of both eyes?"

BABY BULLET-Q AP

आ) यद्यदाचरतिश्रेष्ठस्तत्तदेवेतरो जनः ।
स यत् प्रमाणं कुरुते लोकस्तदनुवर्तते ॥

स. **कविपरिचयः-** अयं श्लोकः 'सूक्तिरत्नावली' इति पाठ्यभागात् स्वीकृतः। अस्य कर्तारः विविधकवयः।

पदविभागः- यत्,यत्,आचरति,श्रेष्ठः,तत्,तत्,एव,इतरः,जनः, सः,यत्, प्रमाणं कुरुते, लोकः, तत्, अनुवर्तते

తెలుగు अन्वयक्रमः

श्रेष्ठः,यत्, यत्, आचरति, तत्, तत + एव, इतरः जनः, आचरति, सः,यत्,प्रमाणं कुरुते, लोकः, तत्, अनुवर्तते

प्रतिपदार्थः

श्रेष्ठः	=	ఉత్తముడు
यत्	=	దేనిని
यत्	=	ఏవిధంగా
आचरति	=	ఆచరిస్తాడో
तत्	=	దానిని
तत + एव	=	అదేవిధంగా
इतरः जनः	=	ఇతర ప్రజలు
आचरति	=	ఆచరిస్తారు
सः	=	అతడు
यत्	=	దేనినైతే
प्रमाणं कुरुते	=	ప్రామాణీకంగా చూపుతాడో
लोकः	=	లోకమంతా
तत्	=	దానినే
अनुवर्तते	=	అనుసరిస్తుంది

भावः- ఉత్తములు దేనిని ఆచరిస్తే ఇతరులంతా దానినే ఆచరిస్తారు. ఉత్తములు దేనిని ప్రామాణీకంగా చూపుతాడో లోకమంతా దానినే అనుసరిస్తుంది.

English अन्वयक्रमः

यत्, श्रेष्ठः, आचरति,यत्, तत्, तत + एव, इतरः जनः, आचरति,यत्,प्रमाणं, सः, कुरुते, लोकः, अनुवर्तते,तत्

प्रतिपदार्थः

यत्	=	Whatever
श्रेष्ठ	=	a noble person
आचरति	=	does
यत्	=	whichever thing
तत्	=	the same thing,
तत + एव,	=	in the same manner
इतरः जनः	=	other people
आचरति	=	follow.
यत्	=	Whatever
प्रमाणं	=	standard,
सः	=	he
कुरुते	=	sets
लोकः	=	the whole world
अनुवर्तते	=	follows
तत्	=	the same

भावः- "Whatever a noble person does, others follow. Whatever standard he sets, the whole world follows the same."

BABY BULLET-Q AP

II. एकं निबन्धप्रश्नं समाधत्त । $1 \times 6 = 6$

अ) ''ऋतुषट्कम्'' इति पाठ्यभागस्य सारांशं लिखत ।

स. **परिचय:** **"ఋతుషట్కమ్"** అనే పాఠ్యభాగం యశోధరా మహాకావ్యంలోని 7 వ సర్గ నుండి గ్రహించబడింది. దీనిని రచించిన కవి **శ్రీ ఓగేటి పరీక్షిత్ శర్మగారు.** ప్రస్తుత పాఠ్యభాగంలో ఆరు ఋతువులు సుందరంగా వర్ణించబడినాయి. సందర్భానుసారంగా యశోధరా, గౌతమబుద్ధులతో కొన్ని ఋతువులను పోల్చడం జరిగింది.

వసంత ఋతువు: ఋతువులలో మొదటిది వసంత ఋతువు. ఈ ఋతువుతో కొత్త సంవత్సరం వస్తుంది. ప్రజలు షడ్రుచులతో కూడిన వేప పచ్చడిని సేవించి, కొత్త ఆశలతో ఉత్సాహాన్ని నింపుకుంటారు. **सत्वं ननु चेतनं सदा।** వసంత కాలం స్వచ్ఛమైన గాలిని మోసుకొస్తుంది. వసంత ఋతువులో లతలూ, చెట్లూ చిగురిస్తాయి. కోయిలలు, తుమ్మెదలు, పక్షులు, సరోవరాలు అహ్లాదాన్ని కల్గిస్తాయి.

గ్రీష్మ ఋతువు: గ్రీష్మ కాలంలో సూర్యుడు లోకాన్ని ప్రచండమైన అగ్నివలే తపింపజేస్తాడు. **गभस्तिमान् नैव सहिष्णु भावः ।** గ్రీష్మ ఋతువులో ఈ లోకం సూర్యుడి యొక్క తీవ్రమైన ఎండతో మండిపోతుంటుంది. **ग्रीष्मर्तौ जगत् प्रचण्ड सूर्यातप दीपितं बभूव।** ప్రజలందరూ ఎండ వేడికి అల్లాడుతుంటారు.

వర్ష ఋతువు: వర్ష ఋతువు దట్టమైన మేఘాలతో నిండి ఉంటుంది. **सान्द्रघनावृतः ऋतुः वर्षऋतुः** మెరుపులతో నీటి తుంపరలతో ప్రకృతి అందంగా ఉంటుంది. కప్పల బెకబెకలు పండితులు వల్లెవేస్తున్న వేదాలుగా వినబడుతుంటాయి. పురివిప్పిన నెమళ్ళు నాట్యాలతో, తుంపరలతో కూడిన నీటి బిందువులతో ప్రకృతి సుందరంగా కనిపిస్తుంది. మేఘాలు సంపదలని వర్షిస్తున్నట్టుగా ఉంటాయి. యశోధర యొక్క కలువ లాంటి కళ్ళు బుద్ధుడి విరహంతో దుఃఖాన్ని వర్షిస్తాయి.

శరద్రుతువు : శరద్రుతువులో మేఘాలు తెల్లపోతాయి. నక్షత్రాలు మినుకు మినుకు మంటూ ప్రకాశిస్తాయి. కార్తీక పున్నమిలో నిండు చంద్రుడు పండు వెన్నెలని వెదజల్లుతాడు. సముద్రం నిర్మలమైన కెరటాలతో ఆహ్లాదపరుస్తుంది. తామరపువ్వులతో, తెల్ల కలువలతో శరత్కాలం జ్ఞాన సరస్వతిలా శోభిస్తుంది. శరద్రుతువు అందంలో యశోధరలా శాంతంలో బుద్ధునిలా ఉంటుంది.

హేమంత ఋతువు: హేమంత ఋతువు తీవ్రమైన చలి పొగమంచుతో జనుల్ని వణికించిన మనోరంజకంగా ఉంటుంది. **सस्यावृतो जीवन जीवदायी** రకరకాల పంటలు ఇళ్లకు చేరతాయి. సూర్య సంక్రమణంతో ప్రజలు శీతోష్ణాలని సమానంగా అనుభవిస్తారు. పొగమంచు యశోధర దుఃఖం ముండి పుట్టిన పొగలా ఉంటుంది.

శిశిర ఋతువు : శిశిర ఋతువు రాకతో దేశమంతా వెలవెల పోతుంది. చలికి చర్మం పగిలి, శివ శివా రక్షించమంటూ వేడుకుంటారు. ప్రకృతిని వికృతిగా చేస్తుంది. శిశిర ఋతువు ప్రజలలో జడత్వాన్ని కలిగిస్తుంది. ఆకులనే వస్త్రాలు జారిపోయి కర్రలాంటి శరీరంతో మిగులుతుంది.

BABY BULLET-Q AP

स. **Introduction:** The lesson **"Ruthu Shatkam"** is extracted from the 7th Canto of the epic "Yashodhara Mahakavya". This was composed by the poet **Sri Ogeti Parikshit Sharma**. In the current lesson, the six seasons are beautifully described. Depending on the context, certain seasons have also been compared to Yashodhara and Gautama Buddha.

Vasanta Ruthu (Spring Season): The first of the seasons is Vasanta Ruthu. The new year begins with this season. People consume tender neem leaves mixed with jaggery (*Vepapachadi*) to fill themselves with enthusiasm and new hopes. **सत्वं ननु चेतनं सदा।** Springtime brings a pure, refreshing breeze. During this season, creepers and trees sprout new leaves. Cuckoos, bumblebees, birds, and ponds create a joyful atmosphere.

Greeshma Ruthu (Summer Season): During the summer season, the sun scorches the world like a fierce fire. **गभस्तिमान् नैव सहिष्णु भावः ।** In Greeshma Ruthu, the earth burns under the intense heat of the sun. **ग्रीष्मर्तौ जगत् प्रचण्ड सूर्यातप दीपितं बभूव।** All living beings suffer due to the extreme heat.

Varsha Ruthu (Monsoon Season): The monsoon season is filled with dense, dark clouds. **सान्द्रघनावृतः ऋतुः वर्षऋतुः** Nature looks beautiful with flashes of lightning and gentle water sprays. The croaking of frogs sounds like Vedic hymns being chanted by scholars. Nature appears stunning with dancing peacocks spreading their feathers and falling water droplets. It looks as though the clouds are showering wealth. Meanwhile, Yashodhara's lotus-like eyes shed tears of grief due to her separation from Buddha.

Sharad Ruthu (Autumn Season): In the autumn season, the clouds turn white. Stars twinkle brightly in the night sky. On the full moon day of Kartika (*Kartika Purnami*), the full moon spreads ripe, beautiful moonlight. The ocean feels delightful with calm, clear waves. Filled with lotuses and white lilies, autumn shines like Goddess Saraswati (the goddess of knowledge). While the beauty of the autumn season is serene like Yashodhara, its peaceful calmness resembles Buddha.

Hemanta Ruthu(Pre-Winter Season): Hemanta Ruthu is pleasing yet bone-chilling, filled with intense cold and thick fog. **सस्यावृतो जीवन जीवदायी** Various types of harvested crops reach people's homes. With the winter solstice (*Surya Sankramana*), people experience balanced weather conditions. The dense fog resembles the smoke rising from the fire of Yashodhara's deep sorrow.

Shishira Ruthu (Winter Season): With the arrival of Shishira Ruthu, the entire country looks pale and desolate. Due to the biting cold, people's skin cracks, and they pray for protection, chanting "Shiva, Shiva". It makes nature look distorted and withered. Shishira Ruthu brings a sense of lethargy among people. Trees shed their leaves as if losing their clothes, leaving behind bare, stick-like branches.

BABY BULLET-Q AP

आ) छात्रावस्थायां विवेकानन्देन विहितानि कार्याणि लिखत ।

स. **परिचय:** **"వివేకానందః"** అనే పాఠ్యభాగం **వివేకానందం** అనే పద్య కావ్యం నుంచి స్వీకరించబడింది.

శ్రీ సన్నిధానం సూర్యనారాయణశాస్త్రి గారు ఈ కావ్యాన్ని రచించారు.

నరేంద్రుని బాల్యం: బాల నరేంద్రుడు నక్షత్రాల మధ్యలో చంద్రుడిలా, చెట్ల మధ్యలో చందనపు చెట్టులా పరిమళించేవాడు. ఆహ్లాదాన్ని కలిగిస్తాడు. హారాలలో ఉన్న మణిలా ప్రకాశించేవాడు. తరగతిలోని పిల్లలందరిలో ప్రముఖుడిగా ఉండేవాడు. తోటి పిల్లలందరికీ నరేంద్రుడంటే ఎంతో ఇష్టం. వారు అతనితో ఎంతో సంతోషాన్ని పొందేవారు.

నరేంద్రుని విద్యాభ్యాసం: నరేంద్రుడు విద్యాలయానికి చంద్రుడిలా అపూర్వతేజస్సుతో ప్రకాశించేవాడు. **विद्यालयस्य अयम् अपूर्वतेज:** అతడు పాఠశాలకు రాని రోజున పిల్లలకు అమావాస్య లాగా ఉండేది. వచ్చిన రోజు పౌర్ణమే. ఆటలంటే నరేంద్రుడికి ప్రాణం. అందుకే ఒక అడుగును ఆటస్థలంలో కూడా ఉంచేవాడు.

నరేంద్రుని నాయకత్వ లక్షణాలు: నరేంద్రుడు నాయకత్వపు లక్షణాలను బాల్యం నుంచే పుణికిపుచ్చుకున్నాడు. మొదటిగా తన తరగతికి, తర్వాత పాఠశాలకి, ఆ తర్వాత ఉన్నతోన్నతుడిగా, చివరికి వామనుడిలా ప్రపంచానికే నాయకుడిగా నిలిచాడు. పాలు తాగే ఈ పిల్లవాడికి ఇంతటి సమాధినిష్ఠత ఎలా వచ్చింది? బహుశా ధ్రువుడే మళ్ళీ ఇలా జన్మించాడా లేక దివి నుండి భువికి జారిన దేవర్షినా అని ప్రజలు చర్చించుకునేవారు. **आह्लादयत्येव हि केतकस्य ।**

నరేంద్రుని ప్రతిభ: నరేంద్రుడు తన రూపంతో, శీలంతో అందరిని ఆకట్టుకొనేవాడు. యుక్త వయస్సుకి వచ్చిన నరేంద్రుడు బాల్యంతో పాటు పాఠశాలని వదిలేశాడు. **अद्योतयत् यं मणिदीपरूप: ।** కళాశాలలో నరేంద్రుడు వ్యాసరచన, వక్తృత్వం, చర్చలు వంటి పోటీలలో పాల్గొని ఎన్నో బహుమతులు సంపాదించాడు. చదువులోనే కాక, వంట చేయడం, కుస్తీపట్టడం, సంగీతం వంటి విద్యలలో కూడా రాణించాడు. అతడి మల్లయుద్ధాన్ని చూసి ప్రత్యర్థులు వెనక్కుతగ్గేవారు. అతడి గానానికి కోకిల మూగపోయేది.

నరేంద్రుని స్వరూపం: విద్యలలో సరస్వతీ సమానుడు, రూపంలో మన్మథ సముడు, కళలలో నైపుణ్యం, వాదనలో ఎదురు లేనివాడు. విద్యార్థులే కాక, ఆచార్యులు, ప్రాచార్యులు కూడా నరేంద్రుడిని గౌరవించేవారు. వారి కళ్ళకు నరేంద్రుడు సహస్ర భానుడిలా తోచేవాడు.

నరేంద్రుని వైరాగ్య వైఖరి: తోటివారు వివాహాలు చేసుకుంటుంటే నరేంద్రుడు మఠాల వైపు దారితీశాడు. స్నేహితులు పట్టుబట్టలు కట్టి విహరయాత్రలు చేస్తుంటే, నరేంద్రుడు కాషాయధారణ చేసి తీర్థయాత్రలు చేసేవాడు.

ప్రజలందరి మాటలకు నరేంద్రుడు మనస్సులో ఇలా చింతించేవాడు. "ఈ సంసారం లోతైన బావి, ముళ్ళతో నిండిన అడవి లాంటిది, దీనిలో నుండి బయటకు రాలేరు. సంసారం దుఃఖానికి కారణమవుతుంది. బ్రహ్మదేవుడు నుండి చీమ వరకు అందరూ సంసార సాగరంలో చిక్కుకున్నవారే. అయ్యో ! ఈ పిచ్చి జనులందరూ తమంతట తాముగా సంసారంలో బంధించబడుతున్నారే" .

BABY BULLET-Q AP

स. **Introduction:** The lesson **"Vivekananda"** is extracted from the poetic work titled **"Vivekanandam"**. It was composed by **Sri Sannidhanam Suryanarayana Sastri Garu**.

Narendra's Childhood: Young Narendra flourished like the moon among stars and like a sandalwood tree among ordinary trees. He would shine like a radiant gem in a garland. He stood out prominently among all the children in his class. All his peers were extremely fond of Narendra and spent their time happily in his presence.

Narendra's Education : "Narendra used to shine with an extraordinary brilliance like the moon for the school." **विद्यालयस्य अयम् अपूर्वतेजः।** On the days when he did not attend school, it felt like a dark- moon night to the other children. The days he arrived felt like a bright, full-moon night . Narendra was passionate about games. That is why he always used to keep one foot in the playground as well.

Narendra as a Leader : Narendra possessed leadership qualities right from his childhood. He stood as a leader first for his class, then for his school, subsequently moving on to higher levels, and ultimately emerging like Vamana as a leader to the entire world. People would wonder: "How did this young boy, who still drinks milk, attain such profound deep meditation. Has the mythological boy Dhruva been reborn like this, or is he a divine being who descended from heaven to earth?"

आह्लादयत्येव हि केतकस्य।

Narendra's Talent: Narendra captivated everyone with his handsome appearance and exemplary character. As he transitioned into youth, he left both his childhood and his school days behind.

अद्योतयत् यं मणिदीपरूपः। In college, Narendra participated in competitions such as essay writing, elocution, and debates, winning numerous prizes. He excelled not only in academics but also in skills like cooking, wrestling, and music. Witnessing his prowess in wrestling, his opponents would back down in fear. Hearing his soulful singing, even the cuckoo bird would fall silent in awe.

Narendra's Nature : He was equal to Goddess Saraswati in wisdom, matched Manmatha (the God of Love) in beauty, possessed exceptional mastery over arts, and remained unmatched in debates and arguments. Not just fellow students, but also teachers and principals deeply respected Narendra. To their eyes, Narendra appeared as radiant as the thousand-rayed sun.

Narendra's Path of Renunciation : While his peers were getting married, Narendra set his path toward spiritual liberation (*Mukti*). While his friends packed their bags for pleasure trips and excursions, Narendra donned saffron robes and went on holy pilgrimages.
Reflecting on the lifestyle of common people, Narendra would contemplate in his heart:
"This worldly life (*Samsara*) is like a deep well, a forest filled with thorns from which people cannot escape. Worldly attachments become the root cause of misery. From Lord Brahma down to a tiny ant, everyone is caught up in this ocean of worldly illusions . Alas! These foolish people are willingly binding themselves to this worldly life."

BABY BULLET-Q AP

III. एकं निबन्धप्रश्नं समाधत्त । $1 \times 6 = 6$

अ) महेन्द्रविहितां युधिष्ठिरधर्मपरीक्षां विवृणुत ।

स. **परिचयः** ధర్మపరీక్ష అనే పాఠ్యభాగం భారత సంగ్రహంలోని మహాప్రస్థాన పర్వం మరియు స్వర్గారోహణ పర్వం నుండి స్వీకరించబడింది. దీనిని రచించినది **శ్రీ లక్ష్మణసూరి.**

పాండవుల మహాప్రస్థానం: వ్యాసుని ఆదేశంతో పాండవులు మహాప్రస్థానంపై దృష్టి సారిస్తారు. తమ మనుమడైన పరీక్షిత్తును మహారాజుగా చేసి ఉత్తర దిక్కుగా బయలు దేరతారు. ఒక కుక్క కూడా వీరిని అనుసరిస్తుంది. దారిలో మేరుపర్వత సమీపంలో ద్రౌపది పడిపోయింది. క్రమంగా నకుల సహదేవులు, అర్జునుడు పడిపోయారు. భీముడు కూడా పడిపోతూ ఇలా రాలిపోవడానికి కారణం ఏమిటని ధర్మరాజుని ప్రశ్నించాడు. వ్యర్థమైన ప్రతిజ్ఞల వలన అర్జునుడు, నిన్ను నీవు పొగుడుకోవటం వలన నీవు పతనమయ్యావు **परबलम् अविज्ञायैव स्वबलश्लाघी** అని ధర్మరాజు సమాధానం చెబుతాడు.

ధర్మపరీక్ష: ఇంతలో దివ్యవిమానంలో దేవేంద్రుడు వచ్చి ధర్మరాజుని సశరీరంగా స్వర్గానికి తీసుకువెళ్తానంటాడు. తన భార్య, తమ్ముళ్ళు. కుక్కతో కలసి వస్తానన్నాడు ధర్మరాజు. స్వర్గమైనా, నరకమైనా వారితో కలిసే పంచుకుంటానన్నాడు. నీ తమ్ముళ్ళూ, భార్య స్వర్గానికి చేరుకున్నారని కావున కుక్కని వదలి రమ్మంటాడు దేవేంద్రుడు. నా కష్టాలలో కూడా ఈ కుక్క నన్ను విడిచిపెట్టలేదు. మనల్ని ఆశ్రయించే వారిని విడిచిపెట్టడం నరకానికి కారణం అవుతుంది **आश्रिततयागी नारकी स्यादिति न खलु ।** అంటాడు ధర్మరాజు.

యమధర్మరాజు యుధిష్ఠిరుడిని ప్రశంసించుట: ధర్మరాజుకు తన నిజరూపాన్ని చూపించటానికి కుక్క రూపాన్ని విడిచి నిజరూపాన్ని ధరించాడు యమధర్మరాజు. "నాయనా! నేను నీ తండ్రిని, నిన్ను పరీక్షించటానికి కుక్క రూపంలో వచ్చాను. నీ సమవర్తిత్వం చాలా గొప్పది" అంటూ యుధిష్ఠిరుడిని విమానం ఎక్కించాడు. స్వర్గంలో అడుగుపెడుతూనే అక్కడ ఇంద్రుడిలా ఉన్న దుర్యోధనుడిని చూసి కోపంతో వెనుతిరిగాడు. తన సోదరులు ఎక్కడని నారదుడిని ప్రశ్నించాడు.

నరకంలో ధర్మరాజు : ఓ రాజా! 'నీ వాళ్ళను చూడాలనుకుంటే నాతో రా' అని ఒక దేవదూత ధర్మరాజుని నరక మార్గానికి వెంటపెట్టుకెళ్ళాడు. ఆ దారంతా చీకటి ముళ్ళు, రాళ్ళు, పాములూ, కీటకాలతో నిండి ఉంది. ఇసుక కాలిపోతుంది, దుర్గంధం వలన ఒక్క అడుగు కూడా ముందుకు వేయలేనన్నాడు ధర్మరాజు. రాజా ! వెళ్ళవద్దు, ఒక నిమిషం ఉండు, నీ రాకతో మా బాధలు తొలగిపోతున్నాయి, **दुःखिषुकरूणा हि महातां शैली ।** దుఃఖంలో ఉన్నవారికి కరుణ కురిపించటమే గొప్పవారి పద్ధతి. నరకంలో ఉన్న మమ్మల్ని కాపాడు. నేను అర్జునుడిని, నేను భీముడిని అంటూ ఒకొక్కరూ తమ పేర్లు చెప్పుకున్నారు.

దేవేంద్రుని ప్రశంస : అయ్యో! నా వారంతా నరకంలో ఉంటే నేను స్వర్గానికి రాలేనని దేవదూతను పంపించివేస్తాడు ధర్మరాజు. ఆ వెంటనే నరకం మాయమైపోతుంది. ఇంద్రుడు ప్రత్యక్షమై ఓ రాజా! నీవు అజాత శత్రువువి, ద్రోణాచార్యుడిని కపటంతో జయించటం వల్లే నీకు ఈ నరకం. సుకృతం యొక్క ఫలమే స్వర్గం. దుష్కృతం యొక్క ఫలమే నరకం. రాజసూయాగం, ఆశ్వమేధ యాగాల వచ్చిన పుణ్యఫలంతో నీవు స్వర్గాన్ని అనుభవించు అన్నాడు దేవేంద్రుడు.

ధర్మరాజు సకుటుంబంగా స్వర్గానికి వెళ్లుట: యమధర్మరాజు, "నాయనా నీలాంటి పుత్రుడి వలన నా జన్మ ధన్యం. నిన్ను ఆశ్రయించిన వారి కోసం నీ సుఖాన్ని వదిలేసే ధర్మశీలత నీది అన్ని విధాలా పొగడదగినవాడివి" అంటూ కౌగిలించుకొన్నాడు. పిదప దేవేంద్రుడు, యమధర్మరాజుల అనుమతితో యుధిష్ఠిరుడు సకుటుంబంగా స్వర్గ సుఖాలను అనుభవించాడు.

स. **Introduction:** The lesson titled **"Dharma Pareeksha"** is extracted from the *Mahaprasthana Parva* and *Svargarohana Parva* sections of *Bharata Sangraham*. It was composed by **Sri Lakshmanasuri**.

Pandava's Mahaprasthanam: Following the instructions of Sage Vyasa, the Pandavas set their minds on the *Mahaprasthanam*. Making their grandson Parikshit the king, they set out toward the northern direction. A stray dog also followed them. Near Mount Meru, Draupadi collapsed and died. Gradually, Sahadeva, Nakula, and Arjuna also collapsed one after another. As Bhima was also falling, he questioned Dharmaraja about the reason for collapsing . Dharmaraja replied Arjuna fell because of hollow boast and "you fall because of your gluttonously praising your own strength," **परबलम् अविज्ञायैव स्वबलश्लाघी** answered Dharmaraja.

Dharma Pareeksha: At that moment, Lord Indra arrived in a celestial chariot and invited Dharmaraja to ascend to heaven in his mortal body. However, Dharmaraja stated that he would only come if his wife, brothers, and the dog accompanied him to share either heaven or hell. Indra countered, saying, "Your brothers and wife have already reached heaven. Leave this dog behind and come with me." Dharmaraja refused, saying, "This dog did not abandon me even in my worst miseries. Deserting those who seek our refuge is a sin that leads to hell. **आश्रितत्यागी नारकी स्यादिति न खुलु ।**

Yama Dharmaraja Praising Yudhishthira : To reveal his true form to Dharmaraja, the dog shed its animal appearance, and Yama Dharmaraja stood before him. He praised him, saying, "My son! I am your father. I took the form of a dog just to test you. Your sense of equality and justice is truly great," and helped Yudhishthira into the celestial chariot. Upon stepping into heaven, Dharmaraja saw Duryodhana looking like Indra , which filled him with anger, and he turned away. He then questioned Sage Narada about the whereabouts of his brothers.

Dharmaraja in Hell : A divine messenger told Dharmaraja, "O King! If you wish to see your family, come with me," and led him along the path to hell. That path was filled with darkness, thorns, rocks, snakes, and insects. The ground was burning hot with sand, and the foul stench made it impossible to take even a single step forward. Dharmaraja cried out that he could go no further, but voices emerged from the darkness pleading, "O King! Please do not leave. Stay for a moment. Your mere presence alleviates our agonizing suffering. , **दुःखिषुकरूणा हि महातां शैली ।** Showering compassion on those in grief is the way of the noble. Save us who are trapped in hell!" The voices called out one by one, identifying themselves: "I am Arjuna," "I am Bhima," and so on.

The Praise of Lord Indra : Distressed, Dharmaraja told the messenger, "Alas! If my people are to remain in hell, I will not come to heaven. Send the messenger away." Immediately, the horrific scenes of hell vanished. Lord Indra appeared before him and explained, "O King! You are an Ajata Shatru. Since you once used a deceptive half-truth to overcome Dronacharya, you had to catch a glimpse of this hell as a consequence. Heaven is the fruit of good deeds , and hell is the fruit of sins . Now, enjoy the eternal comforts of heaven earned through the virtues of your Rajasuya and Ashvamedha sacrifices."

Dharmaraja Ascending to Heaven with Family : Yama Dharmaraja embraced him affectionately and said, "My son! I am blessed to have a son like you. Your righteous character, which chooses to sacrifice personal luxury for the sake of those who seek your shelter, is praiseworthy in every possible way." Afterward, with the blessings and permission of Lord Indra and Yama Dharmaraja, Yudhishthira reunited with his entire family and peacefully enjoyed the heavenly bliss.

BABY BULLET-Q AP

आ) सत्यनारायणशास्त्रिणा समुपवर्णितां नलस्य कथां विवृणुत ।

स. परिचयः **'గద్య నైషధమ్'** అనే పాఠ్యభాగం 'కవితా మయూఖాః' అనే సంకలన గ్రంథం నుంచి స్వీకరించబడింది. దీనిని రచించినది **శ్రీ చెరువు సత్యనారాయణశాస్త్రి గారు.** వీరు శ్రీహర్ష మహాకవి రచించిన **నైషధీయ చరితం** నుంచి కథావస్తువును స్వీకరించారు.

నలుడి శాస్త్ర ప్రావీణ్యత: నిషధ దేశానికి రాజు నలమహారాజు. నలచరితం లోకపావనం. చతుర్దశ మహావిద్యలను అవధాన పద్ధతిలో అధ్యయనం చేశాడు. పాకశాస్త్రంలో నలుడుకి ఎంతో నైపుణ్యం ఉంది. షడ్రుచులతో కూడిన ఆహారాన్ని భక్ష్య, భోజ్య, లేహ్యాలుగా విభాగించాడు. **त्रयीव अङ्गगुणैः अष्टादशतांगता :।** వేదాంగాలతో వేదం పరిపుష్టమైనట్లు, ఆ మూడు విభాగాలను 18 రకాల గుణాలతో పరిపుష్టం చేశాడు. అష్టదిక్పాలకుల అంశతో జన్మించినవాడు నలుడు. వారిలో ఉన్న సద్గుణాలన్నీ నలుడిని వరించాయి. **चतुर्भिरपि पदैः सुकृतं स्थिरीकृतम् ।**

నలుడి పరిపాలన: తన పరిపాలనలో నలుదిక్కులా ధర్మాన్ని స్థాపించాడు. నలుడి సైన్యం రేపిన దుమ్ము పాల కడలిలో పడింది. ఆ దుమ్ము చంద్రుడికి అంటుకుంది. అదే చంద్రుడిపై మచ్చలాగా మిగిలిపోయింది. నలుడి ప్రతాపం అగ్నిలాంటిది. శత్రురాజుల అపకీర్తులు కూడా ఆ అగ్నిలో పడి నల్ల బొగ్గులయ్యాయి. భూమి మీదున్న ఈతి బాధల్ని తరిమికొట్టాడు. నలుడి పరాక్రమానికి శత్రురాజులు హతమారిపోతుంటే వారి స్త్రీల కళ్ళు కన్నీటితో నిండిపోయాయి. ఘనవిజయాన్ని సాధించిన నలుడి కీర్తి దశ దిక్కులకు వ్యాపించింది. **मित्रजित् अपि अमित्रजित् ।**

నలుడి సుగుణాలు: నలుడు సద్గుణాలతో స్నేహితులను, పరాక్రమంతో శత్రువులను జయించాడు. గూఢచారులున్నప్పటికీ గొప్ప ఆలోచనా దృష్టి ఉన్నవాడు నలుడు. ఒక రాజుగారికి ఎంత పరాక్రమం, ఎంత కీర్తి ఉండాలో అంతా కలిగినవాడు. దేశాన్ని సుభిక్షం చేశాడు. దరిద్రానికి చోటు లేకుండా చేశాడు. నలుడు ఎన్ని దానాలు చేసినా ఇంకా మేరుపర్వతమంత బంగారం అతని వద్ద ఉంది.

సూర్యుడి వంటి తేజస్సు నల మహారాజుది. కవులతో, పండితులతో కాలక్షేపం చేస్తుంటాడు. అన్యాయాన్ని నిర్దయగా అణచివేస్తాడు. బాల్యంలోనే (పాలన ప్రారంభించిన మొదట్లోనే) నలుడు జగత్తుని జయించాడు. కోశాగారాన్ని అక్షయం చేశాడు.

నలుడిని వరించిన దమయంతి: విదర్భరాజపుత్రి దమయంతి. ఆమె రూపంలో మన్మథుడినే జయించిన నలుడి గురించిన కథలు విన్నది. ఆమె మనస్సు అతడి పై లగ్నమైంది. ఈ శ్రీమహా విష్ణువుకి తగిన శ్రీదేవిని నేనే అనుకుని నిశ్చయించుకుంది. తండ్రి దగ్గర రాజుల గుణాల వర్ణన జరుగుతుంటే నలుడి పేరు వినగానే పులకించిపోయేది. సిగ్గుతో నలుడినే తలచుకుంటూ సంతోషపడేది. మనస్సులో నలుడినే భర్తగా వరించింది.

BABY BULLET-Q AP

स. Introduction: The lesson titled **"Gadya Naishadham"** is extracted from an anthology named **"Kavita Mayukha"**. It was composed by **Sri Cheruvu Satyanarayana Sastri Garu**. He adapted the plot from the epic poem *Naishadhiya Charitam* written by the great poet Sri Harsha.

Nala's Proficiency in Shastras: King Nalamaharaju was the ruler of the Nishadha kingdom. The story of Nala purifies the world. He mastered the fourteen great branches of knowledge through the intensive method of *Avadhana*. In the culinary arts (*Pakashastram*), Nala possessed extraordinary skill. He meticulously categorized food that can be chewed, swallowed, licked, or sucked. **त्रयीव अङ्गगुणैः अष्टादशतांगता ।**Just as the Vedas are complete with their Vedangas, he enriched these three culinary categories with 18 distinct culinary qualities. Nala was born with the blessings of the guardian deities of the directions (*Ashtadikpalakulu*), and all their noble virtues manifested within him.**चतुर्भिरपि पदैः सुकृतं स्थिरीकृतम् ।**

Nala's Administration : During his reign, he established righteousness (*Dharma*) in all four corners of the world. The dust kicked up by Nala's marching army fell into the milk ocean. That dust reached the moon and remained upon it forever like a dark spot (*Macha*). Nala's majesty was like a raging fire; the ill-fame of enemy kings fell into that fire and turned into black charcoal. He banished all earthly miseries from his land. When enemy kings were destroyed by Nala's supreme valor, the eyes of their wives overflowed with tears. Achieving grand victories, Nala's fame spread across all ten directions.**मित्रजित् अपि अमित्रजित् ।**

Nala's Noble Virtues (Naludi Sugunalu): Nala won over friends with his noble virtues and conquered enemies with his outstanding valor. Despite having an extensive network of spies, Nala possessed a deeply profound analytical mind of his own. He embodied all the supreme valor and high glory that a true king ought to possess. He made his nation prosperous and left no room for poverty. No matter how many charities Nala performed, he still possessed gold as vast as Mount Meru.

King Nala possessed a sun-like brilliance. He spent his leisure time in the company of poets and scholars. He ruthlessly suppressed injustice. In the very early days of ascending the throne, he conquered the world and made his treasury inexhaustible.

Damayanti Choosing Nala (Naludni Varinchina Damayanti):

Damayanti was the princess of Vidarbha. She had heard many stories about Nala, whose physical beauty surpassed even Manmatha (the God of Love). Her mind became entirely fixed on him. She firmly resolved that just as Goddess Lakshmi suits Lord Mahavishnu, she was the perfect match for Nala. Whenever her father discussed the virtues of various kings, her heart would flutter with excitement the moment Nala's name was mentioned. Filled with bashfulness, she constantly thought of Nala and accepted him as her husband in her heart.

BABY BULLET-Q AP

IV. त्रयाः प्रश्नाः समाधेयाः । $3 \times 2 = 6$

अ) कदा शकुन्तलायाः उत्सवः भवति ?

स. कुसुम प्रसूति समये शकुन्तलायाः उत्सवः भवति ।

आ) काव्येषु किं रम्यम् ?

स. काव्येषु नाटकं रम्यम् ।

इ) रघुमहाराजः किं यागं कृतवान् ?

स. रघुमहाराजः विश्वजिद्यागम् कृतवान् ।

ई) कौत्सः कियत् गुरुदक्षिणां दातुं गुरुणा आदिष्टः ?

स. कौत्सः चतुर्दशकोटि सुवर्ण मुद्राः दातुं गुरुणा आदिष्टः।

उ) पथिकः केन श्रान्त :?

स. पथिकः दूरप्रयाणेन श्रान्त : ।

ऊ) निः स्पृहस्य तृणं किम् ?

स. निः स्पृहस्य तृणं जगत् ।

BABY BULLET-Q AP

V. द्वयोः ससन्दर्भ व्याख्यात । 2x3=6

अ) गुहां विविक्षुः प्रससार मेरोः ।

स. कवि परिचयः

पाठः ''विष्णुभक्तः अम्बरीषः''

कविः वेदव्यासः

ग्रन्थः श्रीमद्भागवतः।

सन्दर्भः दुर्वासं वर्णयन् कविः एवम् अवदत् ।

भावः दुर्वासं वर्णयन् कविः गुहां विविक्षुः प्रससार मेरोः इति अवदत् ।

आ) मनोरमामात्मवधूमिव श्रियम् ।

स. कवि परिचयः

पाठः कृष्णाप्रबोधः

कविः भारविः

ग्रन्थः किरातार्जुनीयम् ।

सन्दर्भः द्रौपदी धर्मराजं प्रति एवम् अवदत्।

भावः द्रौपदी धर्मराजं प्रति मनोरमामात्म वधूमिव श्रियम् इति अवदत् ।

इ) सस्यावृतो जीवन - जीवदायी ।

स. कवि परिचयः

पाठः ऋतुषट्कम्

कविः श्री ओगेटि परीक्षित् शर्मा

काव्यम् यशोधरा

सन्दर्भःऋतोः वर्णन समये कविः एवम् अवदत्।

भावः ऋतोः वर्णन समये कविः सस्यावृतो जीवन - जीवदायी इति अवदत् ।

ई) विद्यालयस्यायमपूर्वतेजः ।

स. कवि परिचयः

पाठः विवेकानन्द : **कविः** सूर्यनारायणशास्त्री

काव्यम् विवेकानन्दम् ।

सन्दर्भः नरेन्द्रं वर्णयन् कविः एवम् अवदत् ।

भावः नरेन्द्रं वर्णयन् कविः विद्यालयस्यायम् अपूर्वतेजः इति अवदत् ।

BABY BULLET-Q AP

VI. द्वयोः ससन्दर्भं व्याख्यात । **2 × 3 = 6**

अ) क्षात्रात् तेजसः परं ब्राह्ममेव महो महीयः।

स. कविपरिचयः

पाठः विश्वामित्रचरितं

कविः भोजः

काव्यम्ः चम्पूरामायणम् ।

सन्दर्भः विश्वामित्रः एवं अचिन्तयत् ।

भावः विश्वामित्रः क्षात्रात् तेजसः परं ब्राह्ममेव महो महीयः एवं अचिन्तयत् ।

आ) न हि स्वदेहशैत्याय जायन्ते चन्दनद्रुमाः।

स. कविपरिचयः

पाठः दयावीरो विक्रमः

कविः वररुचिः

काव्यम् : सिंहासन द्वात्रिंशिका

सन्दर्भः राक्षसः एवम् अवदत्।

भावः राक्षसः न हि स्वदेहशैत्याय जायन्ते चन्दनद्रुमाः इति अवदत्।

इ) आश्रितत्यागी नारकी स्यादिति न खलु ।

स. कवि परिचयः

पाठः धर्मपरीक्षा

कविः श्री लक्ष्मणसूरिः ।

काव्यम् : भारत सङ्ग्रहः ।

सन्दर्भः युधिष्ठिरः एवम् अवदत् ।

भावः युधिष्ठिरः आश्रितत्यागी नारकी स्यादिति न खलु इति अवदत्।

ई) मित्रजिदप्यमित्रजित् ।

स. कविपरिचयः पाठः गद्यनैषधम्

कविः श्री चेरुवु सत्यनारायण शास्त्री।

ग्रन्थः कवितामयूखाः।

सन्दर्भः कविः एवम् अवदत् ।

भावः कविः मित्रजिदप्यमित्रजित् ।इति अवदत्।

BABY BULLET-Q AP

VII. त्रयाः प्रश्नाः समाधेयाः । **3 × 2 = 6**

अ) अम्बरीषः किं व्रतं दधार?

स. अम्बरीषः द्वादशी व्रतं दधार ।

आ) युधिष्ठिरं द्वैतवने कः समाययौ ?

स. युधिष्ठिरं द्वैतवने वनेचरः समाययौ ।

इ) कथं मित्राणि रिपवः जायन्ते ?

स. व्यवहारेण मित्राणि रिपवः जयन्ते ।

ई) धीमतां कालः कथं गच्छति ?

स. धीमतां कालः काव्यशास्त्रविनोदेन गच्छति ।

उ) ग्रीष्मर्तौ जगत् कथं बभूव ?

स. ग्रीष्मर्तौ जगत् प्रचण्ड सूर्यातप दीपितं बभूव ।

ऊ) हारावलौ नरेन्द्रः कीदृशः ?

स. हारावलौ नरेन्द्रः नायकरत्नकल्पः ।

BABY BULLET-Q AP

VIII. त्रया: प्रश्ना: समाधेया: । $3 \times 2 = 6$

अ) वसिष्ठविश्वामित्रयो: मध्ये किमर्थं समर: समारब्ध: ?

स. वसिष्ठविश्वामित्रयो: मध्ये सुरभि निमित्तं समर: समारब्ध:।

आ) बुधै: प्राणिन: कस्मात् त्रातव्या: ?

स. बुधै: प्राणिन: मृत्युभयात् त्रातव्या: ।

इ) कं दुस्स्वप्नमिव न स्मरति ?

स. दातारं दुस्स्वप्नमिव न स्मरति ।

ई) लक्ष्मी: कालकूटात् किं गृहीतवती ?

स. लक्ष्मी: कालकूटात् मोहनशक्तिं गृहीतवती ।

उ) युधिष्ठिर: भीमार्जुनौ विहाय कस्य जीवितमवृणीथा: ?

स. युधिष्ठिर: भीमार्जुनौ विहाय माद्रेयस्य जीवितम् अवृणीथा: ।

ऊ) कदा नल: जगज्जिगाय ?

स. शौशवे एव नल: जगत् जिगाय ।

BABY BULLET-Q AP

IX. एकेन पदेन समाधेयः। **5 × 1 = 5**

अ) मधुवने कः अतिथिः अभूत् ?

स. दुर्वासः ।

आ) नृपस्य मन्युव्यवसायदीपनीः गिरः का उदाजहार ?

स. द्रौपदी ।

इ) कः सर्वत्र पूज्यते ?

स. विद्वान् ।

ई) शीतोष्णसमानदर्शी ऋतुः कः?

स. हेमन्तऋतुः ।

उ) नरेन्द्रसाहचर्येण सहपाठिनः किं लभन्ते ?

स. मुदम् ।

X. एकेन पदेन समाधेयः। **5 × 1 = 5**

अ) धारानगराधीशः कः ?

स. भोजमहाराजः ।

आ) ज्ञानमात्रफला का ?

स. विद्या ।

इ) तारापीडराजस्य प्रथिताभिधानः अमात्यवृषभः कः ?

स. शुकनासः ।

ई) वृथाप्रतिज्ञाकरणं कस्य देषः ?

स. अर्जुनस्य ।

उ) नलः कीदृशं कोशं प्रणिनाय ?

स. अक्षयम् ।

BABY BULLET-Q AP

XI. अधो निर्दिष्ट कथां पाठित्वा प्रशनां समाधानानि दत्त $5 \times 1 = 5$

कश्चन महाराजः आसीत्। तस्य प्रासादे कश्चन वानरः आसीत्। सः वानरः महाराजस्य अतीव विश्वासपात्रम् अनुचरः। अतः राजभवने सर्वत्र अपि तस्य प्रवेशः अनुमतः आसीत् ।

एकदा महाराजः अन्तः पुरे निद्रां कुर्वन् आसीत् । तदा वानरः तत्र आगतवान् । सः निद्राङ्गतस्य महाराजस्य समीपं गत्वा व्यजनेन वीजनम् आरब्धवान् ।

अत्रान्तरे महाराजस्य वक्षस्स्थले एका मक्षिका उपविष्टा । वानरः व्यजनेन तां दूरीकर्तुं पुनः पुनः प्रयत्नं कृतवान् । तथापि मक्षिका ततः दूरं न गता । तदा सः स्वभावचपलः मूर्खः वानरः कुपितः सन् तीक्ष्णं खड्गं गृहीत्वा तस्याः उपरि प्रहारं कृतवान् । मक्षिका उड्डीय ततः गता । खड्गप्रहारेण महाराजस्य वक्षस्स्थलं विदीर्णं जातम् । तेन महाराजः मृतः अभवत् ।

प्रश्नाः

अ. महाराजः अन्तः पुरे किं कुर्वन् आसीत् ?

सः महाराजः अन्तः पुरे निद्रां कुर्वन् आसीत् ।

आ. वानरः महाराजस्य केन वीजनम् आरब्धवान् ?

सः वानरः महाराजस्य व्यजनेन वीजनम् आरब्धवान् ।

इ. कुत्र मक्षिका उपविष्टा ?

सः महाराजस्य वक्षः स्थले मक्षिका उपविष्टा ।

ई. स्वभावचपलः मूर्खः कः ?

सः स्वभावचपलः मूर्खः वानरः ।

उ. केन महाराजस्य वक्षस्स्थलं विदीर्णं जातम् ?

सः खड्गप्रहारेण महाराजस्य वक्षस्स्थलं विदीर्णं जातम् ।

BABY BULLET-Q AP

XII. त्रीणि सन्धिनामनिर्देशपूर्वकं सन्धत्त। 3 × 2 = 6

अ) जगद् + जननी आ) रामस्+ षष्टः इ) तत् + अपि

ई) षट् + मुखः उ) रामः+ अपि ऊ) हरिः+ गच्छति

स. (अ) जगज्जननी - **श्चुत्वसन्धिः**

स. (आ) रामषष्टः-**ष्टुत्वसन्धिः**

स. (इ) तदपि - **जश्त्वसन्धिः**

स. (ई) षण्मुखः - **अनुनासिकसन्धिः**

स. (उ) रामोऽपि -**विसर्गसन्धिः**

स. (ऊ) हरिर्गच्छति - **विसर्गरेफादेशसन्धिः**

XIII. नामनिर्देशपूर्वकं त्रीणि विघटयत। 3 × 2 = 6

अ) सज्जनः आ) रामष्टीकते इ) षडाननः

इ) जगन्नाथः उ) कोऽपि ऊ) नृपतिर्जयति

स. (अ) सद् + जनः - **श्चुत्वसन्धिः**

स. (आ) रामस्+ टीकते - **ष्टुत्वसन्धिः**

स. (इ) षट् + आननः - **जश्त्वसन्धिः**

स. (ई) जगत् + नाथः - **अनुनासिकसन्धिः**

स. (उ) कः + अपि - **विसर्गसन्धिः**

स. (ऊ) नृपतिः + जयति - **विसर्गरेफादेशसन्धिः**

BABY BULLET-Q AP

XIV. द्वयोः शब्दयोः सविभक्तिकं रूपाणि लिखत। 2 × 6 = 12

अ) आत्मन् आ) सम्पद् इ) मनस् ई) एतद्(स्त्री)

अ) नकारान्तः पुंलिङ्गः 'आत्मन्' शब्दः (ఆత్మ)(Self)

एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	विभक्तिः
आत्मा	आत्मानौ	आत्मानः	प्रथमाविभक्तिः
हे आत्मन्	हे आत्मानौ	हे आत्मानः	सम्बोधनप्रथमाविभक्तिः
आत्मानम्	आत्मानौ	आत्मनः	द्वितीयाविभक्तिः
आत्मना	आत्मभ्याम्	आत्मभिः	तृतीयाविभक्तिः
आत्मने	आत्मभ्याम्	आत्मभ्यः	चतुर्थीविभक्तिः
आत्मनः	आत्मभ्याम्	आत्मभ्यः	पञ्चमीविभक्तिः
आत्मनः	आत्मनोः	आत्मनाम्	षष्ठीविभक्तिः
आत्मनि	आत्मनोः	आत्मसु	सप्तमीविभक्तिः

आ) दकारान्तः स्त्रीलिङ्गः 'सम्पद्' शब्दः(సంపద)(Wealth)

एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	विभक्तिः
सम्पत्	सम्पदौ	सम्पदः	प्रथमाविभक्तिः
हे सम्पत्	हे सम्पदौ	हे सम्पदः	सम्बोधनप्रथमाविभक्तिः
सम्पदम्	सम्पदौ	सम्पदः	द्वितीयाविभक्तिः
सम्पदा	सम्पद्भ्याम्	सम्पद्भिः	तृतीयाविभक्तिः
सम्पदे	सम्पद्भ्याम्	सम्पद्भ्यः	चतुर्थीविभक्तिः
सम्पदः	सम्पद्भ्याम्	सम्पद्भ्यः	पञ्चमीविभक्तिः
सम्पदः	सम्पदोः	सम्पदाम्	षष्ठीविभक्तिः
सम्पदि	सम्पदोः	सम्पत्सु	सप्तमीविभक्तिः

BABY BULLET-Q AP

इ) सकारान्तः नपुंसकलिङ्गः 'मनस्' शब्दः (మనస్సు)(Mind)

एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	विभक्तिः
मनः	मनसी	मनांसि	प्रथमाविभक्तिः
हे मनः	हे मनसी	हे मनांसि	सम्बोधनप्रथमाविभक्तिः
मनः	मनसी	मनांसि	द्वितीयाविभक्तिः
मनसा	मनोभ्याम्	मनोभिः	तृतीयाविभक्तिः
मनसे	मनोभ्याम्	मनोभ्यः	चतुर्थीविभक्तिः
मनसः	मनोभ्याम्	मनोभ्यः	पञ्चमीविभक्तिः
मनसः	मनसोः	मनसाम्	षष्ठीविभक्तिः
मनसि	मनसोः	मनस्सु	सप्तमीविभक्तिः

ई) दकारान्तः स्त्रीलिङ्गः 'एतद्' शब्दः (ఈమె)(This Woman)

एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	विभक्तिः
एषा	एते	एताः	प्रथमाविभक्तिः
एताम् /एनाम्	एते/ एने	एताः/ एनाः	द्वितीयाविभक्तिः
एतया/एनया	एताभ्याम्	एताभिः	तृतीयाविभक्तिः
एतस्यै	एताभ्याम्	एताभ्यः	चतुर्थीविभक्तिः
एतस्याः	एताभ्याम्	एताभ्यः	पञ्चमीविभक्तिः
एतस्याः	एतयोः/एनयोः	एतासाम्	षष्ठीविभक्तिः
एतस्याम्	एतयोः/एनयोः	एतासु	सप्तमीविभक्तिः

BABY BULLET-Q AP

XV. समास नामनिर्देशपूर्वकं त्रयाणां विग्रहवाक्यानि लिखत। 3 × 2 = 6

अ) धर्मार्थकामाः आ) सप्तर्षयः इ) यथाशक्ति

ई)अहिंसा उ)लतातन्वी ऊ)महाबलः

स. (अ)धर्मः च अर्थः च कामः च द्वन्द्वसमासः

स. (आ) सप्त च ते ऋषयश्च द्विगुसमासः

स. (इ) शक्तिम् अनतिक्रम्य अव्ययीभावसमासः

स. (ई) न हिंसा नञ्तत्पुरुषसमासः

स. (उ) लता इव तन्वी उपमानपूर्वपदकर्मधारयसमासः

स. (ऊ) महत् बलं यस्य सः द्विपदबहुव्रीहिसमासः

XVI. अधोनिर्दिष्टपट्टिकामाधारीकृत्य पञ्चसाधुवाक्यानि लिखत 5 × 1 = 5

ते	ग्रामं	गमिष्यन्ति
ताः	समाधानं	करिष्यन्ति
यूयं	पाकं	पठिष्यामः
वयं	सत्यं	वदिष्यन्ति
देवाः	पाठं	लेखिष्यथ

1) ते ग्रामं गमिष्यन्ति।
2) ते पाकं करिष्यन्ति ।
3) ते सत्यं वदिष्यन्ति।
4) ताः ग्रामं गमिष्यन्ति।
5) ताः पाकं करिष्यन्ति ।
6) ताः सत्यं वदिष्यन्ति।
7) देवाः ग्रामं गमिष्यन्ति।
8) देवाः पाकं करिष्यन्ति ।
9) देवाः सत्यं वदिष्यन्ति।
10) यूयं देवालयं गमिष्यन्ति।
11) यूयं समाधानं लेखिष्यथ
12) वयं पाठं पठिष्यामः

BABY BULLET-Q AP